

Koline – prezrte travme podeželja

Slaughter of animals – a silent trauma of slovenian countryside

POVZETEK

V članku obravnavam vpliv prisotnosti na kolinah v otroštvu prek analize 258 bolnikov v psihiatrični ambulanti, zajetih v obdobju meseca dni, ki so izpolnili polstrukturiran vprašalnik za samoocenjevanje. Diagnostično sem jih razvrstil v tri podskupine: ljudje brez izkušnje prisotnosti na kolinah v otroštvu; ljudje, ki so bili v otroštvu prisotni na kolinah in imajo vtis, da jim je to povzročilo posledice; ter ljudje, ki so bili prisotni na kolinah in menijo, da jim to ni povzročilo posledic.

V skupini ljudi, ki so bili v otroštvu prisotni na kolinah (77,7 % vzorca), je več osebno motenih in več ljudi z mešano osebnostno motnjo (OM) in več odvisnostne OM kot v skupini brez te izkušnje.

V podskupini ljudi, ki so svojo izkušnjo kolin povezali s poznejšimi posledicami, je več paranoidne, mejne, izogibajoče in narcistične OM kot v skupini ljudi, ki so bili v otroštvu prisotni na kolinah, a so menili, da niso imele vpliva nanje, ter več paranoidne, odvisnostne in mejne OM kot v skupini, ki kolin ni doživela.

Vsi disocialno osebno moteni so bili v skupini ljudi, ki je bila prisotna na kolinah in meni, da to ni vplivalo nanje.

V skupini ljudi, ki pri sebi zaznavajo posledice prisotnosti na kolinah, je več anksioznosti kot v skupini tistih, ki tega ne zaznajo, pa so bili prisotni na kolinah.

V skupini ljudi, ki so bili priče kolinam, je več odvisnih od pomirjeval kot v skupini tistih, ki kolin v otroštvu niso doživeli. Več je tudi odvisnih od alkohola v podskupini tistih, ki so bili prisotni na kolinah in menijo, da je to škodljivo vplivalo na njihov nadaljnji razvoj, glede na podskupino, kjer posamezniki te povezave niso zaznali, in skupino, ki kolin ni doživela.

Prisotnost na kolinah v otroštvu je socialno sprejemljiva in ni zaznana kot travma za razvijajoče se otroke, pa ima vendar zelo razdiralen vpliv na osebni razvoj. Dobro je, da smo terapevti pozorni tudi na te vsebine, saj so v ozadju marsikaterih neprimernih čustvenih in vedenjskih vzorcev, še posebej na področju neasertivnosti in zaupanja v medosebne odnose.

KLJUČNE BESEDE

Osebnostne motnje, destruktivna agresija, socialne predstave, duševne motnje, anksioznost.

SHORT ABSTRACT

This paper presents the results of a study from a sample of people receiving psychiatric treatment that centres on the impact of witnessing the slaughter of domestic animals on future personality development and mental disorders. 258 patients in a psychiatric out-patient clinic filled out a self-evaluating semi-structured questionnaire in January 2018. I divided the patients into three groups – group 1 (the people in the group did not witness the slaughter of domestic animals in their childhood), group 2a (they witnessed the slaughter and had the impression that that had an impact on their future personality development and mental disorders) and group 2b (they witnessed the slaughter and had the subjective feeling that that had no impact on their future lives). I then compared the groups regarding psychiatric diagnostic criteria. 77,7% of all psychiatric patients witnessed the slaughter of domestic animals, although the psychiatric outpatient clinic is situated in the centre of the second largest city in Slovenia. In group 2 (2a+2b) there were more people with personality disorders (PD) and people with mixed PD than in group 1. In group 2a there were more people with dependent PD than in group 2b and more paranoid, borderline, anxious and narcissistic PD than in group 1. All dissociative PD persons ($n=4$) were in group 2b. In group 2a there was more anxiety and alcohol dependency than in either group 1 or group 2b and more benzodiazepine dependency in group 2 than in group 1.

In the non-structured part of the questionnaire people reported about the feelings they remembered when they witnessed the slaughter of domestic animals: fear, sadness, anger, hate, running away, crying, yelling, anxiety, confusion, nausea and diarrhoea. They reported about what consequences they felt it had for them today in the form of mental health disorders – aggression, depression, anxiety, alcoholism, feelings of guilt and fear because of their identification with the animals, nightmares and thoughts of suicide -and other influences on their lives: distrust of people, superficial interpersonal relationships, problems in handling knives, estrangement from relatives, fear of authoritarian figures, hate towards the people that slaughtered the animals, veganism, feelings of being used and shame, that the world is not a just and fair place, the lack of love. There were some descriptions of cruelty towards animals that was performed by their close relatives – from kicking and beating dogs, drowning puppies, yelling at animals, cutting living fish and rabbits, shooting at »living targets«, electroshock torture and visiting a slaughterhouse as part of getting a formal education.

The slaughter of domestic animals is an act of destructive aggression. It is destructive in terms of personality development at a time when it is crucial for children to experience interpersonal relationships as safe, loving, empathetic and respectful. Small domestic animals that the child saw as companions and friends – rabbits, chickens, pets – being killed by the same people that should be providing a safe environment for the personal growth of their children blatantly disregards their children's psychological well-being. The consequences are devastating in the form of personality and mental health disorders. It is important that we target this issue and allow patients to mourn both the loss

of their animals in the past and present and the loss of the illusion that they had caring parents in their childhood. When they are able to delimit their illusions, they are taking an important step forward in changing their rigid behaviour and emotional patterns that are a source of their psychological suffering.

KEY WORDS

Personality disorders, aggression, social representations, mental disorders, anxiety.

EXTENDED ABSTRACT

1. Background

In my everyday psychiatric in psychotherapeutic practice I was more and more aware of the impact that animal-people relationships have on personal growth and mental disorders. I met two women with prevalent ideas with aggressive content (stabbing close relatives with knives). The psychodynamic background of their symptoms was witnessing the killing of domestic animals in their childhood. After that I started focusing on this topic in other persons, startled by the frequency of such memories. I wanted to objectivise this phenomenon, so I decided to ask my patients to fill out a self-evaluating semi-structured questionnaire. In professional articles we may find a connection between slaughter-house workers and mental disorders, such as domestic violence, alcoholism, social withdrawal and anxiety (Gubran, 1993; Anon, 2012; McWilliams, 2012) but I did not find any research addressing the consequences of the domestic slaughter of animals for the children that witnessed the killing.

2. Method

I asked all the patients that came to an outpatient psychiatric clinic between 8.1. and .2.2018, to fill out a self-evaluating questionnaire. For comparison I used the psychiatric diagnostic criteria all patients having already completed another questionnaire at their first visit that addressed personality disorders and some of the most frequent mental disorders (Židanik, 2003). The data obtained was statistically evaluated with the help of two statistical programmes, Excell 2013 and EpiInfo 7.2.2.2.

3. Results

In the one month period, 295 patients attended the outpatient clinic. 188 women and 95 men successfully completed the questionnaire. They were divided into three groups: group 1 (the people in the group did not witness the slaughter of domestic animals in their childhood), group 2a (they witnessed the slaughter and had the impression that that had an impact on their future personality development and mental disorders) and group 2b (they witnessed the slaughter of domestic animals in their childhood and had the subjective feeling that that had no impact on their future lives).

Table 1. Participants in groups regarding sex.

1	2 (2a+2b)	2b	2a
44 F, 19 M	144 F, 76 M	93 F, 61 M	51 F, 15 M

180 participants (63,6%) had at least one personality disorder (PD), 105 participants (37,1%) had mixed PD.

In group 2 there were more participants with PD ($p=0,01$) and more with mixed PD ($p=0,00$) than in group 1. In group 2a there were more participants with mixed PD than in group 1 ($p<0,01$).

In group 2 there were more dependent PD than in group 1 ($p=0,00$). In group 2a there were more people with paranoid ($p=0,01$), borderline ($p=0,00$), anxious ($p=0,04$) and narcissistic PD ($p=0,01$) than in group 2b and more paranoid ($p=0,02$), dependent ($p=0,00$) and borderline PD ($p=0,01$) than in group 1. All dissocial PD persons ($n=4$) were in group 2b.

A large proportion of participants experienced depression (227 or 80,3%) or anxiety (183 or 64,6%), at least once in their life. 17 had alcohol related disorders, 16 benzodiazepine dependency.

In group 2a there was more anxiety than in group 2b ($p=0,01$).

In group 2 there was more benzodiazepine dependency than in group 1 ($p=0,03$). There was more alcohol dependency in group 2a than in group 2b ($p=0,01$) and than in group 1 ($p=0,03$).

In the non-structured part of the questionnaire people reported about the feelings they remembered as they witnessed the slaughter of domestic animals: fear, sadness, anger, hate, running away, crying, yelling, anxiety, confusion, nausea and diarrhoea. They reported about what consequences they felt it had for them today in the form of mental health disorders – aggression, depression, anxiety, alcoholism, feelings of guilt and fear because of their identification with the animals, nightmares and thoughts of suicide – and other influences on their lives: distrust of people, superficial interpersonal relationships, problems in handling knives, estrangement from relatives, fear of authoritarian figures, hate towards the people that slaughtered the animals, veganism, feelings of being used and shame, impression that the world is not a just and fair place, and a perception about the lack of love. There were some descriptions of cruelty towards animals that was performed by their close relatives – from kicking and beating dogs, drowning puppies, yelling at animals, cutting living fish and rabbits, shooting at »living targets«, electroshock torture and visiting a slaughterhouse as part of getting a formal education.

4. Discussion

The sample in this study is very specific. It has a high proportion of PD. This is understandable, because the participants in the study are mostly chronic psychiatric patients with many exacerbations of symptoms, many conflicts in their interpersonal relationships in domestic and professional areas, with many stress- and substance-related disorders. I understand that by the mixed PD there is a greater level of emotional and behavioural inadequacy because of the multiple and diverse pathology of ego, self, id and superego.

77,7% of all psychiatric patients witnessed the slaughter of domestic animals; this came to me as a surprise, as the psychiatric outpatient clinic is situated in the centre of the second largest city in Slovenia. Among them there are more people with PD, - which is an indicator that witnessing the slaughter of domestic animals in childhood may really represent a personality changing trauma, - whilst the most important difference is in the frequency of the dependent PD. Aggressive socialisation in the form of how the children are allowed to feel and think, in disregard of their own feelings and thoughts, is definitely a major contributing factor in the development of these personality traits. To preserve a loving relationship with their parents, they had to distrust themselves and in adulthood they are seeking help from others.

The differences between 2a, 2b and 1subgroups are also very interesting. In the 2a subgroup there are more paranoid and anxious PD, than would be expected. Childhood is the time when children learn the essence and nature of relationships. To trust adults they have to have trustworthy experiences with close relatives. This cannot happen when the children play with and name their domestic animals (chickens, rabbits, lambs) and then watch as the same animals are killed for food in disregard of their pleas. There is also more borderline PD that is characterised by excessive destructive aggression. The connection with destructive aggression, derived from the experience of the domestic slaughter of animals is indisputable. I do not claim that this is the only contributing factor to borderline PD, but it is certainly a factor. People who can kill other innocent sentient beings in disregard of their children's feelings are prone to domestic violence, alcoholism and lack of empathy generally and also for their family members. To preserve a good-enough self-image, they convince others that their decisions are »normal«, »natural« and »necessary« (Joy, 2009). What follows is an inner conflict in their children's superego between these »adult« premises and their own feelings and belief systems of right and wrong. And then comes the self-pathology and more narcissistic PD in group 2a than in 2b. We can only imagine the process of aggressive socialisation that results from the act of domestic slaughter that is perceived as a family tradition, celebration and feast-day, something joyful and pleasant. It leads to mocking the child's vulnerability and soft, tender feelings towards animals. Besides all the negative judgments regarding the effect on the child's personality, we must also take into account the inappropriateness of the behaviour of the mother and father figures, which the child is using for identification. It is understandable that there is a high toll on the child's self-esteem and self.

The connection between the inner conflicts and inner aggression that had been occasioned by the inflow of outside destructive aggression, derived from this childhood trauma, and a higher level of empathy take their toll in the form of a higher level of suffering that comes from the lack of mature defence mechanisms in childhood. Children are unable to establish strong borders to resist the inflow of the outside aggression. The consequences come in the form of injuries to the ego, superego, id and self, in the form of personal vulnerability, in proneness toward mental health problems also in adult life. In this case people are prone to anxiety, because the world in which they live is dangerous and scary. And because of this they tend to self-medicate with alcohol and drugs.

The second possible outcome in terms of the effect on personal growth is seen in the identification with the aggressor and with the social representations of the 3N's - what is Normal, Natural and Necessary - and comes in the form of repression of the child's

own feelings and thoughts. It appears in a lack of empathy and insensitiveness. It is probably not a coincidence that all participants with dissocial PD were in group 2b. If someone thinks that witnessing the slaughter of domestic animals had no impact on his life, that does not mean it really had no impact. One 36 year old man wrote in the questionnaire, that he »had a fine time, they had meat«, but his personality was a mix from borderline, passive-aggressive and dissocial PD. Simply because an action is in tune with his adult ego, that does not mean, it was not traumatising for his personal development in the past.

The majority of people in our society have some relatives who live in the countryside. The slaughter of domestic animals is perceived as a joyful celebration even though it involves the killing of other sentient beings. Adults are prone to forget that their children have feelings of their own, that are not yet numbed by the process of socialisation in the form of the 3N's. Their children still have empathy for other sentient beings and are therefore not prepared for such an aggressive act. They are totally open to the inflow of destructive aggression that comes with the slaughter. If as a society we came to the conclusion that the physical punishment of children is inappropriate, then we should also look to achieve a broader understanding that is necessary to identify all other forms of violence in our society that are destructive for a child's development but are as yet still unrecognised. Witnessing the slaughter of domestic animals in childhood is definitely among them.

5. Conclusion

The slaughter of domestic animals is an act of destructive aggression. It has a traumatising effect on the development of children's personality at the time when it is of the utmost importance for the child to feel safe and loved in a stable and respectful environment, especially with his parents. If the parent, who declares himself (or herself) to be caring and loving towards his (her) child, then kills the child's friend (an animal, with whom the child was playing), that parent is giving double-bind messages to the child. You cannot claim to love someone if at the same time you show that you don't care how he (or she) feels. What is even worse is that it is about declaring how a child must feel and think, to be accepted and loved by his (her) parents. The problem lies in the fact that we are living in a speciesist society. We believe that our species is more important than others. Therefore we may not notice how deep, close and loving relationships some people develop with their animals that do not disappoint you in the way other people do. Everyone has a need for a safe relationship with his own kind, inside his species, but such relationships are rare. Many people seek a substitute close relationship with their animals. It is important that we as psychotherapists respect such relationships and allow people to have them. They may play an important reparative role for bad experiences with humans. It is also important to give people permission to mourn after the loss of their animals. Many times you hear comments such as, »It is only an animal!« It is important to let people mourn after the present or past loss of their animals at a time, when children did not have enough power to protect their animal friends from being slaughtered. Many times these losses are connected. When a person in his adult life loses a dear animal, this experience connects with others from the person's past. Pressure from the family and society did not allow children to feel pain and grief, so these losses remained hidden, suppressed and still painful.

We, the psychotherapists, are bound to preventive action in our societies, to change social representations about the 3N's – what is natural, normal and necessary. The slaughter of other sentient living beings is destructive, not only to the animals, but also to those who kill animals and those, who witness it, regardless of whether they are connected with the consequences for themselves or not. The kindness of mature personalities does show itself in the relationship with the weak and oppressed. The most weak and oppressed in our society are children and animals, especially animals. In our speciessistic society they do not have their own voice for their rights. Because man is prone to destructive aggression, children and animals need our help and protection. This will be also a reflection of our own personal maturity, our sense of fairness, empathy and kindness and the maturity of our own superego.

1 Uvod

1.1 Predmet, problem in cilji raziskave

V vsakdanji psihiatrični praksi sem postajal vse bolj pozoren na odnos posameznikov do živali in na to, kako je v odnosu z živalmi zorel njihov psihični aparat. Po dveh posamičnih kliničnih primerih prisilnih misli z agresivno vsebino (zabadanje bližnjih z nožem), katerih ozadje je bilo povezano s prisotnostjo pri klanju živali v otroštvu, sem te vsebine začel ciljno odpirati, presenečen nad njihovo pogostnostjo. Ker sem želel te pojave objektivizirati, sem se odločil za presečno raziskavo v svoji ambulanti.

1.2 Destruktivna agresija znotraj psihoanalitične paradigme

Psihični aparat je po Freudu sestavljen iz več delov, od katerih ima vsak določeno funkcijo in prostorski odnos do drugega dela: id (ono), jaz in nadjaz. Posameznik, ki ni razvil ustreznega jaza, je prepuščen na milost in nemilost razdiralnemu vplivu zunanjega sveta. Nevarnosti se ovemo prek spomina in bojazni, ob tem pa se sproži vzgib bežanja. Bojazen rešuje življenje tako dolgo, dokler ni posameznik tako velik in močan, da se lahko aktivno sooči z nevarnostmi zunanjega sveta, tudi prek lastne agresije (Freud, 1926). Znotraj ida (ono) Freud razlikuje med seksualnim gonom, usmerjenim k ohranjanju življenja, in agresivnim, destruktivnim gonom, usmerjenim k ohranjanju nežive substance. Oba gona sta navzoča hkrati, lahko se prekrivata, združujeta in spet razdružujeta. Navzven se lahko kažeta kot ljubezen in sovraštvo (Freud, 1923).

Anna Freud meni, da je gibalno nevtralizacije agresije in libida socializacija, ker so otrokove seksualne in agresivne težnje v nasprotju s kulturnimi normami odraslih. Končni izid socializacije je posledica kulturnih, družinskih in individualnih elementov. Otrokov jaz slabijo fizična bolečina, bolezen, bojazen ter drugi zunanji in čustveni stresni dejavniki. Agresivne težnje, če se kot običajno združijo z libidnimi, spodbujajo socializacijo. Agresija ovira socialno prilagoditev, če se ne združi z libidom ali če goni vnovič razdružijo. Razlog je manj v agresivnem gonu in bolj v nezadostnem razvoju libidnih procesov, ki se ne razvijejo dovolj, da bi lahko zmanjšali agresijo ali pa se vezali nanjo. Vzrok je razočaranje nad objektovo ljubeznijo ob dejanskih ali namišljenih zavrnitvah in podobno (Freud, 1980).

Moč jaza izraža zlitje obeh gonov, določa pa jo duševna konstitucija. Če pri zlitju prevlada gon življenja, ki pomeni naraščanje zmognosti za ljubezen, je jaz razmeroma močan in zmožnejši prenašati tesnobo, ki jo vzbuja gon smrti. Na to, koliko lahko otrok tak jaz ohrani in povečuje, deloma vplivajo zunanji dejavniki, zlasti materin odnos do otroka. Kadar se jaz lahko opre na ponotranjeni dobri objekt, lahko uspešneje obvladuje tesnobo in ohranja življenje, tako da z libidom veže posamezne dele gona smrti, ki delujejo v njem (Klein, 1958).

Pri nezavrtih agresivnih vzgibih se lahko zgodijo spontani preboji agresivne energije ali pa zapletene reakcijske formacije, na primer kot posledica transfernih dogajanj. Izvor agresije pa ni vedno isti. Nek otrok je lahko rasel v takšnih življenjskih okoliščinah, da je bil neposredno izpostavljen napadom nase, tudi brutalnosti in sovraštvu. Tu gre za bes v samoobrambi. Drug izvor je sovraštvo zaradi razočaranja nad objektom, ki bi

moral biti ljubeč, kar lahko na človekovo duševnost vpliva celo bolj razdiralno. Tako se lahko za agresivnostjo skrivajo libidinozni vzgibi, ki jih posameznik ne upa pokazati (Dührssen, 1973). Hartmann, Kris in Loewenstein so raziskovali procese nevtralizacije agresivnosti in ugotovili, da z nevtralizacijo ostane agresija kot energija na voljo jazu za nadaljnjo strukturalizacijo, predvsem za razvoj zrelejših obrambnih mehanizmov (Praper, 2004).

1.3 Raziskave povezanosti med agresivnimi poklici in konjički ter družinskim nasiljem

Raziskovalci so dokazali povezavo med delom v mesnopredelovalni industriji in večjo pojavnostjo alkoholizma, domačega nasilja, socialnim umikom in anksioznostjo (Guberan, 1993; Anon, 2012; McWilliams, 2012). Prav tako so dokazali povezavo med vojaki (Gruen, 2002) ter policisti in domačim nasiljem – če v ZDA prihaja do domačega nasilja v 25 %, prihaja v družinah policistov do njega v kar 40 % – zaradi stalnih travmatskih izkušenj pri njihovem delu (Wetendorf, 2013). Kako zunanji dogodki vplivajo na porast domačega nasilja, je pokazala ameriška raziskava, v kateri so poudarili dejstvo, da ob nepričakovano velikih izgubah domačega nogometnega moštva poraste število policijskih posegov zaradi domačega nasilja za 8 % (Rampell, 2009).

Za razumevanje dinamike destruktivne agresivnosti je bil izjemno pomemben performans Rhytm O Marine Abramović leta 1974 (Doppler, 2014). Obiskovalce je obvestila, da je objekt in prevzema polno odgovornost za vse, kar se bo zgodilo v času performansa (6 ur). Na mizo je razvrstila 72 predmetov (od igel, nožev, hrane in vrtnice do nabite pištole), ki so jih lahko uporabljali na njej. Tisto, kar je sledilo, je bila spolna, telesna in psihična zloraba, ki so jo izvajali povsem običajni ljudje, ne da bi jim bilo treba prevzeti odgovornost za svoja dejanja.

1.4 Delovne hipoteze

Glede na klinično sliko posameznih primerov sem postavil delovni hipotezi:

1.4.1 Med ljudmi, ki so bili priče kolinam v otroštvu, je več osebno motenih kot med ljudmi, ki niso imeli te izkušnje.

1.4.2 Med ljudmi, ki so bili priče kolinam v otroštvu, je več paranoidno osebno motenih kot med ljudmi brez te izkušnje – zaradi izgube zaupanja v skrbnike in pomembne druge.

2 Metoda

2.1 Subjekti

Vsi bolniki, ki so med 8. januarjem in 7. februarjem 2018 prišli na pregled v mojo psihiatrično ambulantno.

2.2 Pripomočki in postopki

Preiskovancem sem izročil napol strukturiran vprašalnik, ki je odpiral vprašanja o kolinah (objavljen v Prilogi). Upošteval sem diagnostične opredelitve v psihiatričnih kartonih, vsi preiskovanci pa so ob prvih pregledih izpolnili vprašalnik za samoocenjevanje za ugotavljanje osebnostnih motenj (Židanik, 2003). Te opredelitve sem dodatno preveril ob pregledu in potrjeval ob nadaljnjem psihiatričnem spremljanju. Podatke sem statistično obdelal s programi excell 2013 in epiInfo 7.2.2.2 za uporabo preizkusa hi-kvadrat.

3 Rezultati

V enomesečnem obdobju sem pregledal 295 bolnikov, od katerih je 283 izpolnilo vprašalnik. Pet bolnikov je bilo premočno dementnih, eden je imel globljo stopnjo duševne manjrazvitosti, trije pri sebi niso imeli očal, trije pa vprašalnika niso želeli izpolniti. Med preostalimi je bilo 188 žensk in 95 moških, ki sem jih razvrstil v tri skupine: skupino ljudi, ki so bili v otroštvu (do 18. leta starosti) prisotni ob kolinah, in to razdelil še na dve podskupini – podskupino ljudi, ki so menili, da je prisotnost na kolinah vplivala na njihov nadaljnji osebni razvoj, in podskupino ljudi, ki tega pri sebi ni opazala – ter na skupino ljudi, ki kolinam v otroštvu ni bila izpostavljena. Potem sem primerjal skupine med seboj glede na njihove značilnosti in diagnostične opredelitve.

Preglednica 1: Porazdelitev preiskovancev glede na spol in skupini ter podskupini

Brez kolin	Koline skupaj	Koline brez posledic	Koline s posledicami
44 Ž, 19 M	144 Ž, 76 M	93 Ž, 61 M	51 Ž, 15 M

Preglednica 2: Starost preiskovancev po podskupinah

Vsi preiskovanci	Brez kolin	Koline skupaj	Koline brez posledic	Koline s posledicami
48,7 +/- 14,1 leta	49,1 +/- 14,1 leta	48,6 +/- 13,9 leta	49,4 +/- 14,7 leta	46,9 +/- 13,2 leta

V opazovanem vzorcu so nekoliko mlajši preiskovanci v skupini ljudi, ki so bili priče kolinam in imajo vtis, da je ta prisotnost vplivala na njihov nadaljnji osebni razvoj. Kot bomo videli pri rezultatih spodaj, je med njimi več mešano OM kot v drugih skupinah, kar bi lahko pomenilo, da so se pri njih v zgodnejšem življenjskem obdobju pokazale posledice neustreznih čustvenih in vedenjskih vzorcev.

V celotnem vzorcu je bilo 46 preiskovancev s shizofrenijo in drugimi psihotičnimi motnjami (11 jih je imelo še pridruženo OM). V skupini ljudi, ki niso bili prisotni na kolinah, je bilo teh bolnikov 12, v skupini ljudi, ki so bili prisotni na kolinah in so imeli

vtis, da je to pri njih pustilo posledice, jih je bilo 8 in v skupini ljudi, ki so bili prisotni na kolinah brez samoopazovanih posledic, 26. Sedem jih je imelo duševno manjrazvitost (3 od teh s pridruženo vedenjsko problematiko).

Vsaj eno izmed OM je imelo 180 ljudi (63,6 %), mešano osebnostno motnjo pa je imelo 105 preiskovancev (37,1 %).

Preglednica 3: Porazdelitev preiskovancev po skupinah glede na število osebnostno motenih in mešano osebnostno motenih (F 61) – kot podskupina osebnostno motenih

Brez kolin	Koline skupaj	Koline brez posledic	Koline s posledicami
31 OM, F61: 14	149 OM, F61: 91	100 OM, F61: 54	49 OM, F61: 37
n= 63	n= 220	n= 154	n= 66

V skupini ljudi, ki so bili v otroštvu prisotni na kolinah, je več osebnostno motenih ($p = 0,01$) in več mešano osebnostno motenih ($p = 0,00$) kot v skupini brez te izkušnje. V skupini ljudi, ki čutijo, da je njihova prisotnost na kolinah v otroštvu obremenilno vplivala na njihov poznejši osebnostni razvoj, je bilo več mešano osebnostno motenih ($p < 0,01$) kot v skupini ljudi, ki te povezave niso ustvarili, so pa bili v otroštvu prisotni na kolinah.

Preglednica 4: Porazdelitev preiskovancev po skupinah glede na prisotnost posameznih osebnostnih motenj

Osebnostna motnja	Brez kolin	Koline skupaj	Koline brez posledic	Koline s posledicami
paranoidna	7	40	21	19
shizoidna	2		4	1
mejna	9	50	26	24
histrionična	2	12	7	5
obsesivno-kompulzivna	12	57	42	15
depresivna	3	6	5	1
odvisnostna	5	64	39	25
izogibajoča	8	32	17	15
pasivno-agresivna	6	40	26	14
narcistična	11	40	21	19
disocialna	/	4	4	/
n	63	220	154	66

V skupini ljudi, ki so bili priče kolinam v otroštvu, je več odvisnostne OM ($p = 0,00$)

kot pri ljudeh, ki teh izkušenj nimajo. V podskupini ljudi, ki so svojo izkušnjo kolin povezali s poznejšimi posledicami, je več paranoidne ($p = 0,01$), mejne ($p = 0,00$), izogibajoče ($p = 0,04$) in narcistične ($p = 0,01$) OM kot v skupini ljudi, ki so bili v otroštvu prisotni na kolinah, a so menili, da to ni vplivalo nanje. V podskupini, ki pri sebi opaža posledice prisotnosti na kolinah, je več paranoidne ($p = 0,02$), odvisnostne ($p = 0,00$) in mejne ($p = 0,01$) OM kot v skupini, ki kolin ni doživela. Vsi disocialno osebnostno moteni (4) so bili v skupini ljudi, ki je bila prisotna na kolinah in meni, da to nanje ni vplivalo.

Velik del preiskovancev je kdaj v življenju doživel izkušnjo depresije (227 ali 80,3 %) in anksioznosti (183 ali 64,6 %), 17 jih je bilo odvisnih od alkohola in 16 od pomirjeval. Kar nekaj preiskovancev je zaznamovanih z organskim upadom kognitivnih sposobnosti (16) in demenco (7), ki pa vendarle ni bila tako izrazita, da ne bi zmogli izpolniti vprašalnika. Sedeminpetdeset ljudi ima telesne bolezni in stanja, ki vplivajo na njihovo psihično počutje.

Preglednica 5: Porazdelitev preiskovancev glede na prisotnost depresije in anksioznosti

	Brez kolin	Koline skupaj	Koline brez posledic	Koline s posledicami
F32.- (80,3 %)	54 (85,7 %)	173 (78,64 %)	119 (77,3 %)	54 (81,8 %)
F41.- (64,6 %)	44 (69,8 %)	137 (62,27 %)	87 (56,5 %)	50 (75,8 %)
n (283)	63	220	154	66

V skupini ljudi, ki pri sebi zaznavajo posledice prisotnosti na kolinah, je več anksioznosti kot v skupini tistih, ki tega ne zaznajo ($p = 0,01$).

V skupini ljudi, ki so bili priče kolinam, je več odvisnih od pomirjeval ($p = 0,03$) kot v skupini, ki kolin v otroštvu ni doživela. Več je odvisnih od alkohola v podskupini tistih, ki so bili prisotni na kolinah in menijo, da je to obremenilno vplivalo na njihov nadaljnji razvoj, glede na podskupino tistih, ki te povezave niso zaznali ($p = 0,01$), in glede na skupino, ki kolin ni doživela ($p = 0,03$).

V nestrukturiranem delu vprašalnika so posamezniki opisovali svoja čustvena stanja ob kolinah (strah, žalost, sovraštvo, bežanje, kričanje, zmedenost, tesnoba, slabost in driska že nekaj dni pred kolinami), povezavo s psihičnimi težavami pozneje v življenju (agresija, depresija, anksioznost, alkoholizem, občutki krivde in strahu zaradi poistovetenja z živalmi, nočne more, samomorilnost) in druge vplive na njihovo življenje (nezaupanje ljudem, površinski medosebni odnosi, težave v rokovalju z nožem, odtujenost s sorodniki, strah pred močno avtoriteto, sovraštvo do ljudi, ki so klali, zavračanje hrane živalskega izvora, občutek izrabljenosti, sramu, nepoznavanje ljubezni, občutek, da svet ni pravičen). Bilo je tudi kar nekaj opisov krutosti nad živalmi, ki so jih izvajali svojci – brcanje, klanje, utapljanje mačjih in pasjih mladičkov, zmerjanje, tepež in brcanje psa, nagajanje in izzivanje z odrekanjem hrane, rezanje živih rib, zapikovanje slamic v zadke obadov, obisk klavnice pri študiju, streljanje v „živo tarčo“ in mučenje z električnim tokom.

4 Razpravljanje

Pri tej raziskavi je treba upoštevati specifičnost vzorca, zajetega v ambulantih s spremljanjem kroničnih psihiatričnih pacientov, tako da so tako visoke številke osebnostno motenih pričakovane. Ljudje, ki so v osebnostnem smislu zdravi, daljšega psihiatričnega spremljanja praviloma ne potrebujejo, osebnostno moteni pa v obravnavi vztrajajo zaradi večje in daljše potrebe po psihofarmakoterapiji, pogostejših dekompenzacij, nizke tolerance na stres, ponavljajočih težav v medosebnih odnosih in iskanjem netvornih rešitev pri odzivanju na zunanje dejavnike stresa (zatekanje v stalež in zbiranje mnenj za invalidsko komisijo).

Za ljudi z mešano OM privzemam, da gre pri njih za težjo osebnostno patologijo, ker se togi in neprilagodljivi vedenjski in čustveni vzorci seštevajo in z več področij psihičnega aparata vplivajo na razvoj psihičnih težav na površini (npr. depresije in anksioznosti).

Delež obiskovalcev psihiatrične ambulante, ki so bili v otroštvu priče kolinam, je 77,7 %, kar je v nasprotju z mojimi pričakovanji, saj sem predvideval bistveno nižji delež (moja ambulanta je v središču Maribora). Med njimi je več osebnostno motenih, kar pomeni, da imajo koline dejansko škodljiv vpliv na poznejši razvoj psihičnega aparata. S tem sem potrdil prvo postavljeno hipotezo. Med posameznimi OM prednjači odvisnostna kot posledica agresivne socializacije v smislu kolonizacije, kako je treba čutiti in razmišljati, daleč od posameznikovega izvirnega čutenja. Da ohranijo zadovoljujoče odnose s starši, ki jih potrebujejo za preživetje, prenehajo zaupati lastnim zaznavam in razmišljanjem. Zato se razvijejo v ljudi, ki vedno v življenju potrebujejo nekoga ob sebi, na katerega se lahko naslonijo.

Druga hipoteza ni bila potrjena. Med ljudmi, ki so bili priče kolinam, ni bilo več paranooidno osebnostno motenih kot v skupini tistih, ki kolinam niso bili priče. Kot bomo videli spodaj, je razlog v velikem deležu tistih, ki so prek identifikacije z agresorjem in sprejetja nasilne socializacije preprosto povzeli, da so koline nekaj normalnega in običajnega, in tako niso izgubili zaupanja v skrbnike.

Zanimive so razlike med podskupinama ljudi, ki so bili v otroštvu priče kolinam. V podskupini tistih, ki pri sebi zaznavajo posledice, je več paranooidno in izogibajoče osebnostno motenih, kar je razumljivo, saj so bili kot otroci v obdobju, ko se izgrajuje zaupanje v zunanji svet in svet odraslih, priče dinamiki, ki jim je to zaupanje povsem porušila. Kako zaupati, da te ima odrasel človek, ki si mu dan v varstvo, rad in mu je mar zate, če pred tabo pobije živa čuteča bitja, ki jih imaš sam rad in so zate pomembna? Od majhnih mačjih mladičev do kuncev in kur na kmečkem dvorišču, s katerimi se otroci igrajo.

Podobno več je mejne OM, ki jo zaznamuje presežek destruktivne agresivne energije, ki prebija tako navzven (kot konflikti in drame v medosebnih odnosih) kot navznoter z izrazi samouničevalnega vedenja. V svoji otroški odprtosti in zaupljivosti je bil vdor destruktivne agresije prek prisotnosti na kolinah premočan za razvoj stabilnih delov psihičnega aparata in zdravih obramb jaza.

Morda je smiselno že na tem mestu opozoriti, da razvojni elementi niso enoznačni. Kot sem že zapisal v uvodu, je med ljudmi v mesni industriji več alkoholizma in družinskega nasilja in tako se razdiralni dejavniki seštevajo. Zato da lahko nekdo pobija druga čuteča živa bitja, mora utišati svoje čutenje in empatijo. Tako jo utiša tudi za družinske člane. Da ohranijo dovolj dobro samopodobo, druge (tudi svoje otroke) prepričujejo, da je takšno delovanje »naravno«, »normalno« in »potrebno« (Joy 2009). Sledita izgradnja nadjaza pri otrocih, ki je v konfliktu z njihovim naravnim čutom za pravičnost, in izguba občutka varnosti v odnosih.

V skupini, ki pri sebi zaznava posledice prisotnosti na kolinah, je tudi več narcistično osebno motenih kot v skupini, ki teh posledic pri sebi ne zaznava. Lahko si samo predstavljamo, kako izgleda socializacija ob dejanjih destruktivne agresije, ki so za starše ego-sintone – s posmehovanjem otrokovi prizadetosti in zaničevanjem mehkih čustvenih odzivov. Ob uporabi vrednostnih sodb, ki so usmerjene na otrokovo osebnost, je treba upoštevati tudi neprimernost lika očeta in matere, s katerima se otrok identificira, zato ne čudi, da se pri otrocih razvije patologija samopodobe.

Večji stik s svojimi notranjimi konfliktnimi vsebinami ter svojo notranjo agresijo, ki se je z razvojem krepila ob vdoru zunanje destruktivne agresije, in večja empatija terjata svoj davek: večjo notranjo stisko in trpljenje. To je omogočeno zaradi nemoči postavljanja stabilnih meja temu vdoru, kar se zgodi v otroštvu, ko oseba še nima na voljo zrelih obramb. Zato nastane več poškodb različnih delov notranjega psihičnega aparata – od samopodobe, nadjaza do slabšega obvladovanja vzgibov v samem jazu. To je torej en odziv, en razvoj posledic na notranjem psihičnem aparatu zaradi prisotnosti na kolinah – razvoj večje osebno občutljivosti in ranljivosti, razvoj nezaupanja ljudem in vase s težavami pri samopodobi in v odraslem življenju ob pogostih kriznih obdobjih. V tej podskupini je tudi več anksioznosti kot v drugi, kar je razumljivo, saj je svet za to podskupino dejansko bolj ogrožajoč in strašljiv. Verjetno temu lahko pripišemo tudi pogostejši razvoj odvisnosti od alkohola v iskanju načina za večji samonadzor ob neugodnih notranjih čustvenih stanjih.

In kakšen je drugi scenarij – pri tistih, ki menijo, da koline niso vplivale nanje? S psihoanalitičnega stališča je drugi scenarij še bolj razdiralen, le da navzven ni tako opazen. Je scenarij zanikanja in potlačevanja lastnih čustvenih odzivov (s posledičnimi obdobjnimi preboji intenzivne destruktivne agresivne energije, praviloma navzven), scenarij identifikacije z agresorjem in poti v neobčutljivost. Pomeni sprejetje take »kulturne« prakse za sebi lastno. Scenarij utišanja lastne sposobnosti za empatijo. Najbrž ni naključje, da so v celotnem vzorcu samo štirje ljudje z disocialno OM in prav vsi so v tej podskupini. Če nekdo ni v stiku z možnimi posledicami te travme iz otroštva, še ne pomeni, da jih ni. Tako je zelo zgovoren vprašalnik 36-letnega moškega, ki je zapisal, da se je ob kolinah »imel lepo, imeli so meso«, z osebno vidika pa je pri njem prepoznana kombinacija mejne, pasivno-agresivne in disocialne OM. Če je neka dejavnost postala ego-sintona, to še ne pomeni, da ni bila za osebno razvoj razdiralna.

Večina ljudi pri nas, ki živi v mestih, ima sorodnike na podeželju. Koline so navzven praznik veselja na račun pobijanja drugih živih čutečih bitij. Odrasli ljudje pozabljajo, da premorejo njihovi otroci njim lastno izvorno čutenje, ki ga še ni prekrila socializacija v smislu »tako se dela, tako se je vedno delalo, tako mora biti« in podobno. Njihovi otroci še niso utišali empatije za druga živa bitja in so zato nepripravljeni ter izpostavlje-

ni preplavitvi destruktivne agresije, ki seveda obremeni njihov psihični aparat z vsemi posledicami. Če smo v naši družbi dosegli soglasje, da fizično kaznovanje otrok ni primerno in je predmet obravnave kaznivega dejanja, lahko dosežemo tudi, da natančneje določimo še vse preostale oblike nasilja, ki razdiralno vplivajo na otrokov osebnostni razvoj, in koline vsekakor sodijo mednje.

V celotni zadevi pa je pomemben še en teoretični premislek. Ko govorimo o nevtralizaciji gonov znotraj ida, govorimo o pretežno zaključenem procesu znotraj psihičnega aparata. Sicer tudi o možnosti denevtralizacije po zunanji travmi, pa vendar naj bi se nevtralizacija na neki točki psihičnega in osebnostnega zorenja končala. Moje osebno mnenje je, da je to nikoli dokončan proces. Nevtralizacija gonske energije namreč nenehno poteka v medsebojnem vplivanju z okoljem in drugimi deli psihičnega aparata, še posebej nadjazom in samopodobo. Zato Rhytm O prinaša streznitev – brez nadjaza pride pri ljudeh do prebojev destruktivne agresije. Tako kot v nacistični Nemčiji in na drugih vojnih območjih. Takoj ko odgovornost za agresivna dejanja prevzame nekdo drug, ta privrejo na dan pri ljudeh, za katere bi sicer menili, da so z nevtralizacijo gonske energije pri sebi že opravili. Nadjaz se utiša tudi pri opitosti, zato se pri nekaterih alkoholikih zgodi izbruhi destruktivne agresivne energije.

Sposobnost za empatijo se lahko utiša tudi s pripadnostjo neki skupini ljudi, ki se poistovetijo s predsodki na rasni, verski, spolni ali kakšni drugačni osnovi. Nasilje proti istospolno usmerjenim, socialno izključenim in migrantom je naš slovenski vsakdan. Humanistične vede, ki trdijo, da smo ljudje v osnovi dobri, so v hudi zmoti. Dovolj je, da pogledamo človekov odnos do živali, pa vidimo, da agresivna socializacija pomeni agresivne posameznike. Še kako je pomembno, da se zavedamo, da naš izbor delovnih in prostočasnih dejavnosti vpliva na naš notranji psihični aparat. Svet, v katerem živimo, nenehno ponotranjamo. Bolj je agresiven, več agresije je v nas.

Zavedam se, da družba potrebuje policiste, za posameznika (in njegovo družino) pa to ni najboljša odločitev. Agresija prihaja v nas prek filmov, glasbe, tekmovalnosti v športu in vseh drugih področij človekovega delovanja. Vsi poklici in športi, povezani z uporabo orožja in agresivnih tehnik, so za posameznika (in njegovo družino) škodljivi. Poudariti želim, da za nevtralizacijo lastne destruktivne agresije v idu ni dovolj lastni libido, temveč ljubezen, ki prihaja iz okolja: tako ljubezen staršev kot ljubezen ob drugih zunanjih vtisih. Ker te ni dovolj in ker poteka socializacija predvsem z agresijo, gre človeštvo v globalnem smislu v spirali nasilja vse globlje proti koncu Življenja na Zemlji.

5 Zaključek

Koline so dejanje destruktivne agresije. Razdiralno vplivajo na razvoj otroškega psihičnega aparata prav v časovnem obdobju, ko otrok najbolj potrebuje občutek varnosti, stabilnosti, spoštovanja, ljubezni in stalnosti v odnosih, najbolj s svojimi starši. Tako bližnji, ki otroku zagotavlja, da ga ima rad, pa hkrati pred njegovimi očmi pobije njegovega prijatelja (domačo žival, s katero se je otrok pred tem igral), otroku daje dvojna sporočila – človek ne more trditi, da ima drugega rad, hkrati pa mu ni mar za njegovo čustveno stanje ob lastnih dejanjih. Še huje – dogaja se kolonizacija, določanje, kako se otrok mora počutiti in kako mora razmišljati, da bo sprejet.

Problem je, ker živimo v specistični družbi – v prepričanju, da je naša vrsta več vredna od drugih. Tako lahko strokovnjaki uvidimo, kako globoke, tesne in ljubeče odnose vzpostavljajo posamezniki z živalmi, ker jih te ne morejo razočarati, kot jih lahko ljudje. Vsak otrok ima potrebo po varnem odnosu s svojo vrsto, je pa tega redko deležen, zato so številni otroci stkali globoke nadomestne odnose z živalmi. Pomembno je, da to opazimo ter da otrokom in odraslim ljudem dovolimo tesne in ljubeče odnose z živalmi, ki bodo lahko pomenili nadomestilo za razočaranja v odnosih z ljudmi. In pomembno je, da prepoznavamo in nagovarjamo travme, nastale ob z živalmi – tako po izgubah živali v odrasli dobi kot pri izrinjenih konfliktnih vsebinah iz časa otroštva, povezanih z zlorabo in pobijanjem njim ljubih živali. Tem posameznikom pomagamo vstopiti v proces žalovanja. Še prevečkrat so namreč deležni pripomb, češ, »saj so to samo živali«, in tako jim družba odreka pravico do žalovanja.

Glede na to da smo psihoterapevti zavezani preventivnemu delovanju in usmerjanju družbe k zdravemu delovanju, je pomembno pozornost nameniti tudi temu področju. Koline so destruktivne. Ne le za živali, temveč tudi za tistega, ki ta dejanja izvaja, in za vse priče, prisotne na kolinah. Pobijanje drugega čutečega bitja vsako čutečo pričo pretrese v njenem bistvu ne glede na to, ali si posameznik dovoli biti v stiku s svojo notranjo ranjenostjo ali ne, in v otrokih pušča posledice na osebnotni strukturi. Zrelost, stabilnost in dobrota posameznika se ne kaže v odnosu do močnejših, ampak do najšibkejših, otrok in živali, ki nimajo glasu, da bi družbeno okolje slišalo njihove potrebe. Odnos do živali je tako neposredni kazalnik osebnotne strukture človeka, ki ima v odnosu do živali vso moč. Ker je človek nagnjen k destruktivni agresiji, potrebujejo najšibkejši, otroci in živali, našo pomoč ter zaščito. To je hkrati tudi odraz naše zrelosti in občutka za pravičnost.

6 Literatura

- Anon. (2012). *The unspoken mental disorder effecting slaughter house workers*. <http://www.stressmanagement.co.uk/news/2012/Feb/the-unspoken-mental-disorder-effecting-slaughter-house-workers-94253486.html>
- Doppler, J. (2014). Reality O – What we can learn from this terrifying experiment. URL: <https://johnndopp.com/reality-0-marina-abramovic/>
- Dührssen, A. (1973). *Psychotherapie bei Kindern und Jugendlichen*. 5.th ed. Goettingen: Verlag fuer Medizinische Psychologie, 263.
- Freud, A. (1980). *Normality and Pathology in Childhood. Assessments of Development*. London: The Hogarth Press and The Institute of Psycho-analysis, 62–186.
- Freud, S. (1926). The Question of Lay Analysis. In: Freud S. (2001). *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud. Vol. XX*. London: The Hogarth Press and The Institute of Psycho-analysis, 194–224.
- Freud, S. (1923). The Ego and the Id. In: Freud S. (2001). *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud. Vol. XIX*. London: The Hogarth Press and The Institute of Psycho-analysis, 28–41.
- Gruen, A. (2002). *Der Kampf um die Demokratie: Extremismus, die Gewalt und der Terror*. Stuttgart: J. G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger GmbH, 27–28.
- Guberman, E., Usel, M. in Fioretta, G. (1993). Mortality and incidence of cancer among a cohort of self employed butchers from Geneva and their wives. *Br J Ind Med*, 50(11), 1008–1016.

- Joy, M. (2009). *Why we love dogs, eat pigs and wear cows: An introduction to carnism*. Conari Press.
- Klein, M. (1958). O razvoju delovanja duševnosti. [On the Development of Mental Functioning.] V Klein, M. (1997). *Zavist in hvaležnost. Izbrani spisi*. Ljubljana: Studia humanitatis, 555–566.
- McWilliams, J. (2012). PTSD in the Slaughterhouse. Texas Observer. <https://www.texasobserver.org/ptsd-in-the-slaughterhouse/>
- Praper, P. (2004). Od agresivnosti do iniciativnosti. V Praper, P., Korenjak, R. ur. *Agresivnost: zbornik prispevkov. 8. Bregantovi dnevi*. Ljubljana: Združenje psihoterapevtov Slovenije, 39–57.
- Rampell, C. (2009). *Football Upsets Increase Domestic Violence, Study Finds*. The New York Times, 23. 11. 2009. URL: https://economix.blogs.nytimes.com/2009/11/23/football-upsets-increase-domestic-violence/?_php=true&_type=blogs&_r=0
- Wetendorf, D. (2013) *Police Domestic Violence: Handbook for Victims*. URL: <http://criminal-justice.iresearchnet.com/crime/domestic-violence/law-enforcement-officers/>
- Židanik, M. (2003). Vprašalnik za ugotavljanje osebnostnih motenj. *Psihološka obzornja*, 12 (1), 141–152.

Priloga: Vprašalnik

Spol M Ž Starost _____

Ali ste bili v otroštvu priča kolinam (pujsi, kure, zajci ipd.)? DA NE

Koliko ste bili stari, ko je bilo prvič? _____

Kako ste se ob tem počutili? _____

Ste bili tudi sicer priča kakršnikoli krutosti do domačih ali prostoživečih živali? DA NE

V kakšni obliki? _____

Kakšno povezavo z Vami (sorodstvena vez) so imeli ljudje, ki so živali v Vaši prisotnosti klali ali živali zlorabljali? _____

Menite, da so ti dogodki imeli vpliv na Vaše psihične težave pozneje v življenju? DA NE. Če ste odgovorili z DA, kakšen? _____

So imeli ti dogodki kakršenkoli drug vpliv na Vaše življenje? DA NE

Če ste odgovorili z DA – v kakšnem smislu? _____

Ste imeli kdaj težave z agresijo (vzkipljivostjo, razdražljivostjo)? DA NE

Ste imeli kdaj težave z depresijo? DA NE

Ste imeli kdaj težave z bojznijo (anksioznostjo)? DA NE

Ste imeli kdaj težave z zaupanjem ljudem? DA NE

Imate radi živali? DA NE

Imate radi ljudi? DA NE

Ali uživate hrano živalskega izvora? DA NE